

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 5. —
— Telefon 226 —
Abonament anual 200 Lei
Pentru străinătate 500 Lei
Pentru autorități, instituții și
întreprinderi 500 Lei
Anunțuri, reclame, după tarife

FONDATA LA 1838 DE GHEORGHE BARITIU

Apare de trei ori pe săptămână

Tuturor prietenilor, colaboratorilor,
abonaților și cetitorilor le dorim

Sărbători fericite

Apelul Maj. Sale Regelui Carol al II-lea

„Infăptuirile trecutului nu ne pot ajuta, dacă nu asigurăm propășirea viitorului. Patria noastră a fost creată de cei ce au adormit; azi se ridică o Românie re-născută, pe care toți sunt datori să o întărească printr'un desăvârșit și dezinteresat patriotism. Azi Ţara are nevoie mai mult decât oricând, ca toți fiii ei, uniți într'un singur mănunchiu, să aibă o singură credință și o singură voință. Nu mai este timpul șovăelii și al așteptării. Românii de astăzi nu se pot mulțumi cu realizările istoriei, ei trebuie să priceapă dela mic la mare, că acum a sosit clipa supremă a muncii spornice de consolidare și glorie. Trebuie ca

Națiunea să priceapă că orice Român este astăzi, mai mult ca oricând, ostaș al României, un ostaș al redeschitării românești“.

Nașterea Ta, Cristoase...

Nașterea Ta, care'n bolta veciniei a aprins soarele dreptății și al adevărului, luminând cu lumina cunoștinței oamenii și veacurile, cu mai multă osârdie lasă să răsună în praznicul zilelor de acum ecoul sfintei simfonii, cântată pământului de ingerii cerului: „pe pământ pace și între oameni bunăvoință.“

Lăsându-se prea mult ispitit de lozinci inspirate din plămada minții și puterii omenești, neastâmpăratul și increzutul om nu arareori a leșit din făgașul și sensul vieții drepte, pricinându-și tot lui căderi, dureri și amăgiri stropite cu lacrimi și păte de sânge. Cea mai sfântă și luminoasă apariție de care a fost învrednicit pământul, pe întrupatul Dumnezeu, pe Cristos-ul „născut iar nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl,“ așezatu-l-a omul în dosul preocupărilor și gândurilor sale, ca orice faptă și ispravă să-i sporească mai mult tulburarea și nemulțumirea. Doar chinul înfrângerilor și desnădejdea rodită de neputințele lui îi aduceau și-i vor aduce mereu aminte de Cel pogorât din ceruri și întrupat pentru a lui mântuire. Și'n această aducere aminte, constrâns este omul să vadă și să înțeleagă tot mai deslușit, că numai prin El, născutul din peștera Betleemului, se va putea bucura pe pământ și de bunăvoință între cei ce umplu și stăpânesc pământul, Ori pândă, amenințările și zângănitul celor mai ucigătoare arme, cari toate se fac și se pregătesc după paravanul unor nesincere și nestatornice pacte și acorduri de-ale diplomației rafinate, nu ne des-

chid contemplativul popas de adevăr și convingere, că fără slovă și credință dată cerului și Celor de sus, jos, pe pământ nu poate fi pace?... „Fericitii făcători de pace“ nu pot fi găsiți și întâlniți decât pe drumul spre Cristos, pe drumul înțelepților magi și-al păstorilor „săraci cu duhul,“ singurul drum, pe care și omenirea de astăzi își poate găsi liniștea și odihna, pe care o dorește și o râvnește cu atâta sete.

Cu vrere și fără de vrere întârziat-au cei chemați să-L cunoască și să-L recunoască pe El, ca degetul păgânului Pilat să arăte spre Acela, prin care omul devine om, „Ecce homo!“ — iată omul, pe care zăbovind în a-L asculta și a-L urma, ne desfigurăm și ne afundăm în unda turbure a neomeniei... Căci pe om zadarnic îl fereci în asprimea paragrafilor de legi — și zadarnic vrei să iscodești cleiul legăturii și-al alianței dintre neamuri, dacă aceste vreri și străduințe nu s'pătrunse de lumina cunoștinței, răsărită deodată cu Nașterea lui Cristos.

Toată fapta și strădanla omului numai încadrată în formula creștină a Evangheliei are darul de a umplea de pace și bunăvoință lumea, de pacea pentru care s'a născut și-a trăit în umilința și smerenia omului pământean — Dumnezeu-Flu.

... Căci Cristos s'a născut să mpace pe om cu Dumnezeu și pe om cu om.

Prot Al. Brotea

Frontul Renașterii Naționale

Declarațiile d-lui Consilier Regal dr. Alexandru Vaida - Voevod

Ziarul „Tribuna“ din Cluj publică următoarele declarații, făcute redactorului său d. Liviu Hulea, de d-l dr. Al. Vaida-Voevod, consilier regal:

„Era timpul suprem, ca după haosul creat de partidele politice, vidul care s'a născut prin dizolvarea lor, să fie umplut printr'un organism, care să poată cuprinde integral, tot cecece este element dinamic în sânul neamului românesc, fără deosebire de proveniența din variatele partide de odinioară. Prima impresie a opiniei publice, care a luat cunoștință de acest fapt, găsește, în mod atât de firesc că, individualitățile inițiatorilor, cari au semnat cererea adresată Ministerului de Justiție, reprezintă o eterogenitate de trecut și de concepții atât de mare, încât, prin chiar acest aspect, simbolul spiritului de unitate este realizat.

În privința aceasta, pentru firile sceptice și gata întotdeauna a găsi material pentru arguită și satiră, s'ar oferi un bogat domeniu de reflexiuni și de amintiri, zilele noastre însă, considerând situația atât sub raport intern cât și extern, sunt mult prea serioase, pentru ca oamenii de acțiune să-și permită luxul improvizării de literatură!

„Ceeace vede toată lumea“...

Ceeace văd eu și ceeace vede toată lumea, în faptul care s'a produs, este că un criteriu comun de judecată și acțiune încheagă toate aceste individualități inițiatore în jurul ideii de solidaritate națională și de însurire disciplinată sub comanda supremă a M. Sale Regelui. Până acum a fost un vid între Capul Statului și între popor. Zadarnic era M. S. inspirat de cele mai bune intenții, zadarnice erau inițiativa corespunzătoare evoluției normale în direcția națională pe baza de reforme sociale, zadarnic încerca să adapteze reforme, decrete-legi și instituții numai scopului educativ și binelui generațiilor viitoare — neamul putând avea iluzia că generația actuală ar putea să-și schimbe firea, năravul, iluziile și metodele în mod desăvârșit! Ne găseam cu toții și desigur și Mălestatea Sa, în fața experienței care se prezenta, spre a întrebuița o comparație fizicală, în următorul chip:

Voința, înțelepciunea și experiența Mălestatii Sale Regelui emanau în permanență inițiativa generoase și unde de energie, la fel bunăoară ca un izvor de lumină, de Röntgen sau Radio: toate aceste raze erau împiedicate parțial ori în întregime de a pătrunde prin carapacea izolatoare de plumb, reprezentată de prejudecățile, tembelismul și lipsa de inițiativă a indivizilor și maselor populare, erau oprite de a pătrunde în sufletul și în

inimile acestora, spre a trezi la conștiința datoriei ce trebuia îndeplinită, spre a asigura un viitor bun, fericit și consolidat pentru această țară.

O înfăptuire de valoare istorică

Odată găsit instrumentul, care să asigure colaborarea celor mai buni fii ai nației, el va trebui să-și dea toate rezultatele binefăcătoare ce se așteaptă dela el. Firește, la fel ca orice

reformă, și această schimbare va trebui să ne învețe, prin experiența de fiecare zi, în ce privințe va rămâne imuabilă, sub ce raporturi va avea de suferit modificări, adaosuri ori schimbări totale.

Totuși ea reprezintă o înfăptuire de valoare istorică.

Să ne închipuim că ar fi fost supusă unei deliberări, unei pertractări această creiere a „Frontului Renașterii Naționale“. Cu toate că sentimentul necesității acestei înfăptuiri era unanim în instinctul și în convingerea fiecărui român, totuși discuțiile ar fi dăinuit la infinit și înfăptuirea ar fi întârziat până la calendele grecești. În privința aceasta cred că nici o țară nu dispune de mai multă experiență decât a noastră!

Am o mulțumire sufletească deplină

Am o mulțumire sufletească deplină că, după ce conformându-mă dispoziției legale, de a desființa prin dizolvare „Frontul Românesc“, revăd născând azi din cenușa acestuia și a altor bunevoinți patriotice ca o nouă pasere Phoenix, cu podobe mult mai strălucitoare și cu posibilități totalitare, Frontul Renașterii Naționale“ al M. Sale Regelui Carol II.

Nu-mi fac iluzia că, în ori cât de largă măsură s'ar fi sporit adeptii „Frontului Românesc“, totuși o mulțime de frunți al vîlții publice românești, nu ar fi răzbit să renunțe la

uri vechi, la antipatii, la râncoare și la metodele inveterate politicianiste, fie rămânând deoparte, fie lovind în serie în instituția fostului „Front Românesc.“

Față de toate aceste boli ereditare, noua instituție este dela început imunizată. Iată avantajul ei neprețuit.

Programul noului organism politic

„Programul, pe care îl va avea noul organism, se reoglîndește în însuși numele lui. El va fi desigur un program de fapte, căci numai prin acestea se poate realiza renașterea adevărată, prin eliminarea sguerei trecutului, prin regenerarea și trezirea unei concepții tinere și prin schimbarea metodelor de vorbărie goală în metode de acțiune și de fapte aplicate, tot atâtea lucruri cari duc și asigură renașterea întregii colectivități naționale.

Vrea cineva un program mai vast? Cred că acesta pe care l-am schițat și care, desigur în mod mai simplu, va fi adus în curând la cunoștința opiniei publice, umple de conținut idealurile, trebuințele și energia de înfăptuire a unei întregi generații.

Acestea sunt declarațiile pe care d. Consilier Regal dr. Al. Vaida-Voevod a bine voit a le accorda. Ele lămuresc poziția pe care a luat-o întreaga populație a Ardealului față de inițiativa regală, prin aderența ei copleșitoare.

M. S. Regele Carol a dăruit 1000 pluguri pentru țărani

M. S. Regele, în marea Sa dragoste și grijă pentru țărâna noastră, a dăruit Serviciului social suma de 2.000.000 lei destinată cumpărării a o mie de pluguri la o mie de plugari dintre cei mai vrednici.

Sarcina de a aduce la îndeplinire înalta hotărîre regală a fost încredințată fundației culturale „Principele Carol“, care în acest scop, a întocmit și trimis căminelor ei culturale o circulară ca să vestească satele darul M. S. Regelui. De asemenea căminele culturale au fost invitate să facă propuneri pentru alegerea celor o mie de plugari, buni membri ai lor, cari vor primi plugurile dăruite de Suveran.

Inscrierea în „Frontul Renașterii Naționale“.

La Primăria Municipiului Braşov, camera No. 6, s'a deschis reştrul pentru înscrierea în „Frontul Renaşterii Naţionale“.

Aviz pentru împlinirea datoriei de cetăţean al Ţării!!

Crăciunul

Cucernic glas de toacă 'n sat răsună
Și'n aerul de dimineată tare
Vibrează ca o binecuvântare
Tot mai ușor, cu 'nfiorări de strună.

Pe satul alb, spoit cu-argint de lună
Azinoapte, iar acum cu nea îmi pare
Că Dumnezeu, aerian și mare,
Surăde milostiv cu voe bună.

Căci e Crăciunul astăzi. Clar îmi spune
Colindătorii 'n cântece străbune.
Crăciunul e! Imi spune blând o toacă;

Imi spun moșnegi cu plete promoroacă.
Crăciunul e, dar inima mă doare
Că n'am și eu ca toată lumea sărbătoare.

Matei Bătrănu.

Crăciunul muncitorului

Sărbătorile și mai ales acestea ale Nașterii Domnului, duc până în cel mai umil sat, cea înfrigurare a bucuriilor, care iluminează sufletele ca la razele acelei minuni stelară a magilor... Pretutindeni — în funduri de sate, în dosul geamurilor luminate de candelă, inimile ascultă înfiorat, povestea aceluia prunc, născut în noaptea minunilor din Decembrie. Voci limpezi de copii, au cântat mereu basmul acela cu ingeri și glasurile lor s'au răspândit mereu, în svon de bunăvestire încolo departe în singurătățile și tăcerile albe... Fețele toate, au căpătat în zilele acestea ale bucuriilor, zâmbetul acela curat de serafică mulțumire, și pacea și buna învoire a coborât în sufletele duhur blândeșii și al înțelegerii. Sărbătorile acestea sunt pentru ei, zile de mulțumire și de nouă înfrățire.

Pentru muncitorul dela oraș zilele acestea, nu au adus întotdeauna bucurie. Au fost vremuri când ele, departe de-a le coborî în suflete o cât de vagă mângăiere a Nașterii, au însemnat scadențele chinute și mereu cu greutate amânate, ale unor vieți fără nici-o priveghere. Erau mai ales sărbătorile, ceasuri amare, de cutremurătoare confruntări cu lipsa, cu suferința, cu frigul. În jurul lui, orașul împodobia pentru cei fără griji, acele orgii de culori și frumuseți, de bogății și răs. Inima lui nu a simțit nici căldura înțelegerii, nici mulțumirea avutului. Copilașii lui stăteau cu îndărătnicie pleoșele strivind lacrimile și păsul. Fe-

mela lui, apăsa mereu pe gură batista pe care tusea înflorea petale de sânge.

În această completă ingratitude și sgârcenie a sorții, în toată această nedreptate a destinului, rezidă și aderența pe care a avut-o în sufletele lucrătorilor, cea cruntă negare a religiei, cea îndârjită violență a credinței, care, departe de a aduce o singură și slabă mângăiere, nu a făcut decât să ude mai abundent sămânța urii fratricide. De-aici, acea privire aspră, acele sentimente înghețate care au dus la desfigurarea sufletului lui, până la completa necunoaștere. „Soarele dreptății” — așa cum atât de frumos îi spune cântărețul, trebuia să-i trimită și lui o rază pe care oamenii să nu o mai poată opri. Trebuia într-adevăr trimis asupra lor lumina aceluia duh al înțelegerii și blândeșii care să

încălzească aceste suflete, amenințate atât de des, cu înghețul pieirii.

Crăciunul anilor acestora, a adus și pentru neosteniți muncii bucuria sărbătorilor. Și viața lor — ca drumul magilor dela Nașterea cea adevărată — a fost călăuzită întru bună rostuire. Acum frunțile lor nu mai poartă culele încrunțirii și sufletele lor, sunt toate cu fața spre candelabre. În ochii lor e lumina nădejzii...

Într-adevăr, pretutindeni și mai cu osebire în marile întreprinderi, s'a avut grije să acorde acestor roboși ai lor, printr'un neînsemnat sacrificiu, o nemăsurată mulțumire lucrătorului și familiei. Un neînsemnat spor de salariu, mai multe ceasuri de odihnă și mai ales acel pom de Crăciun în jurul căruia paliditatea copiilor lui primește lumini de sublimă transfigurare. O pereche de ghete, o flanelă, niște ciorapi — sunt lucruri mărunte dar care însemnează un ajutor fără jignire adus părinților cu mulți copii și mai ales scurtează distanțele patronale și apleacă privirile conducătorilor spre inimile celor ce muncesc. Lucrătorul — și acesta e un lucru de primă importanță — simte că esre socotit om, este ajutat, este îmbărbătat. Familia lui știe că este Crăciunul și copiii lui, mai ales, nu mai plâng în nedreptatea tristeții.

Așa se apropie oamenii și se întorc gândurile iar către Dumnezeu.

Și deaceia Crăciunul acesta, ca și cei cari vor veni mai ales, se trăesc sub acest semn de frumoasă speranță, de îmbărbătore nădejdi întru apropiere creștină și frățească.

V. Crăngu.

Pretendenții la catedră universitară!

Universitățile noastre au fost totdeauna o mândrie națională. Au strălucit, prin strălucirea profesorilor. Elemente ieșite din aceste universități au ajuns celebrități în afara granițelor. Acolo se apreciază munca și meritul nostru, pe când noi le depreciam din inconștientă și din spiritul strâmt de a fi pururea admiratorii altora și detractorii noștri.

Deaceia, s'a și spus, ca titra-

ții veniți de aiurea să fie preferați alor noștri, preferință pe cât de nedreaptă pe atât de păgubitoare neamului.

Prestigiul universității s'a resimțit numai când s'a permis intrarea, în Sanctuarul științei, tuturor nechemaților.

Ca să fi student, trebuie să dovedești că ești apt de a urma drumul specializării în știință și al virtuții, în viața zilnică. Fiindcă, universitatea dă și ve-

ritifică nu numai știința ci și virtutea, adică puterea de a-ți înfrâna pornirile urâte și de a promova pe cele nobile, la temelia cărora stă activitatea creatoare.

Cu atât mai mult, aspiranții la o catedră universitară trebuie să fie numai acele rare exemple naționale cari au la spate un trecut de prodigioasă activitate în domeniul unei specialități și o necontestată autoritate națională și morală. Orice urmă de suspiciune asupra aspirantului, îl face impropriu de a spera să atingă treptele catedrei universitare. E în joc nu numai prestigiul corpului profesoral de elită, dar însăși temelia celei mai înalte instituții de instrucție și educație națională. E amenințată baza piramidei pe care-i construit edificul educativ al unui neam întreg. Cu intrarea unui nedemn sau nepregătit, în rândul profesorilor universitari, începe micșorarea debitului de lumină, pornit asupra, țării, din farul cetății supreme a științei și a virtuții. Începe năruirea speranței și credinței în puterea magică a lumii venită de sus! Începe declinul unei instituții care cu nimic nu poate fi înlocuită, în viața și progresul național și uman.

Un candidat la o catedră universitară, nu-i un simplu cărturar mecanizat într-o anumită direcțiune. El trebuie să fi contribuit, cu ceva din specializarea sa, la binele social și național. Să-și fi pus în serviciul binelui public știința sa, într'un fel oarecare. Să fi dovedit deci, că are în cap, nu o știință moartă, ci generator de forțe vii în slujba semenilor. Numai așa, capitalul său intelectual constituie o garanție, că și va îndeplini cu folos misiunea de luminător și îndrumător al studențimii. Numai așa, inteligența candidatului de azi va strecura în sufletul tineretului, pe lângă cunoștințe, o puternică doză de bune deprinderi, moravuri sănătoase și judecată plină de claritate și discernământ. Numai astfel, inteligența contribuie la formarea educației și la promovarea puterilor spirituale întemperate pe muncă ordonată, hotărâtă și productivă.

De aceia, în ierarhia universitară, examenele constau, nu atât în chestionări de o oră două, ci în lucrări scrise. Nu în concursul de câteva ore se poate constata ce poate un om.

Și mai ales, nu în câteva ore se poate cunoaște cine are chemarea — marea chemare — să formeze sufletul studențimii. Fiindcă, să ne înțelegem: Studentul sârguitor lucrează singur, învață singur. E om matur și își dă seama de ce trebuie să facă. Deci, mai presus de toate, profesorul universitar i se cere suflet, darul de a îndruma, anima și entuziasma, pe calea științei, pe studenți. I se cere să facă apostolat, misionarism înălțător. De aceia, i se cer lucrări scrise, ceva original în domeniul catedrei respective: ce a scris și cum a scris în decursul anilor? Din scrisul său, se vede, cât poate da într-o ramură oarecare de activitate, ce gânduri are și de ce realizări intelectuale și sufletești e capabil. Acesta e adevăratul examen al unui aspirant la îndrumarea tineretului universitar. Prin acesta, se cunoaște și inteligența și caracterul său. Dacă n'are inteligență, n'are ce scrie, sau scrie prost, iar dacă n'are caracter, nu poate depune muncă altruistă și perseverență în frământarea atator probleme și nu-i în stare de vreo ispravă, sau de vreo îndrumare cât de modestă, în mijlocul societății careia aparține; e nepăsător în fața nevoilor colectivității.

Pentru că sunt oameni inteligenți, dar întrebuințează această armă pentru belșugul lor și nimicirea semenilor. Caracterul le dă tăria să pună, în slujba binelui național, inteligența, sub forma opiniilor exprimate în ocaziuni, când interesul obștesc cere contribuțiuni luminate și documentate. Cât mai multă activitate de această natură se cere celui care vrea să iese din anonimat și să urce treptele catedrei universitare. Fără această muncă constructivă depusă an cu an, de pretendenții la rangul de profesor universitar, nimeni nu poate și nu trebuie să devină mentorul studențimii.

Ioan C. Dogaru

D-l GRIGORE GAFENCU, ministru de externe. În urma demisiei d-lui N. Petrescu-Comnen din postul de ministru de externe, M. S. Regele a numit în această demnitate pe d-l Grigore Gafencu. Noul ministru a depus jurământul.

Cetiți și răspândiți „GAZETA TRANSILVANIEI”

Ce limbă a vorbit Adam și Eva

Această întrebare produce azi ilaritate, chiar și printre persoanele mai puțin culte; dar a fost o vreme — nu chiar îndepărtată — când chiar și învățații erau neliniștiți încontinuu, ocupându-se cu această însemnată și foarte importantă chestiune filologică și arheologică.

Limba evreiască

Până la anul 500 s'a crezut și se afirma cu toată hotărârea, că limba evreiască a fost cea dintâi limbă rostită de buzele omenești și că toate celelalte limbi derivau din limba aceasta. Origene din Alexandria (185 — 254), întemeietorul teologiei sistematice și se poate zice și a „Patristiceii”, în o omilie a sa, asupra „Nunțierilor”, afirmă cu toată certitudine, că limba evreiască a vorbit-o și primul om. Și Sf. Ieromim, marele orientalist, născut în Stridon, în Dalmația (351 — 420), traducătorul Bibliei, afirmă, că limba evreiască, în care e scris Vechiul Testament, e începutul tuturor limbilor omenești.

Părintele Guichard ajunsese apoi a susținea cu toată tăria că limba greacă și limba ebraică erau o singură limbă, cu deose-

birea, că până când scrisoarea în limba greacă să citește dela stânga spre dreapta, până atunci scrisul evreiesc se citește dela dreapta spre stânga. În esența ei, limba greacă a trebuit să fie simplă amănate o limbă fără de gramatică, desigur creială de câțiva enig astici isteți.

Limbile septentrionale și aziatice

Dar iată, că în 1659 Goropio, în lucrarea sa „Origines Antwerpenses” demonstrează, cu multă îndrăzneală, că strămoșii noștri, în raiul pământesc, n'au vorbit altă limbă, decât cea... olandeză. Mai genial pare a fi însă Andreiu Kempe, care scriind un volum despre limba ce s'a vorbit în paradisul terestru, afirmă, că Adam vorbia limba daneză, iar șarpele a vorbit Evei într'un perfect dialect perizian. Pe lângă aceasta, Parzentii susțin, că limba perzană, a fost limba vorbită de strămoșii noștri și până când șarpele a vorbit în limba arabă, pasnicii raiului au vorbit limba turcească.

Limbile neolatine

În veacul trecut, Erro, în volumul său intitulat „El Mundo

primitivo”, tipărit în Madrid la 1814, spune că înainte de aceea cu două veacuri, în soborul călugărilor catedralei din Pamplona, după o serie întreagă de debateri, s'a enunțat că, Adam și Eva, n'au putut vorbi altă limbă decât limba „pașilor” (Turcilor) și cei cari au luat parte la această discuție — toți oamenii foarte învățați — au ajuns la convingerea că, în chestiunea aceasta nu poate încăpea nici un fel de îndoială și că nici o serie întreagă de obiecțiuni, nu pot răsturna această afirmațiune.

Și totuși s'a aflat un învățat frate sienez, care a afirmat cu toată seriozitatea, că limba folosită de Dante Alighieri, — vestitul poet italian, — în scrierile lui, s'a deosebit de limba latină, tocmai de când s'au amestecat limbile cu ocazia zidirii turnului

babilonic și că din oarecari expresiuni, cuvinte atribuite de Moise lui Adam, se poate deduce cu mult temei, că primul om a vorbit în dialectul... florentin, sau ca un sienez (fiindcă cel care argumenta așa de bine... era din Siena).

Critica filologică modernă

Mai întâi Leibnitz, eruditul filolog german (1646 — 1716) a răsturnat toate teoriile încăpătânate de mai înainte, declarând, că știința nu va reuși azi a reconstitui și, cu atât mai mult, a slăvi cea dintâi limbă, vorbită de neamul omeneșc.

Mai înainte de filologii zilelor noastre, erau vre-o câțiva, cari cădeau de acord asupra existenței mai multor limbi pe acelea vremuri: fiecare neam

autohton vorbea o limbă, independentă de alta.

În ultimele decenii, studiile profesorului Trombelli, foarte viu contrazise și combătute de câțiva colegi de-ai lui, au pus pe tapet chestia limbii unice, care a existat în vechime, iară azi — mulțumită norocului — e în măsură a se discuta o atare chestiune — singură admisibilă — cu o oarecare seriozitate mai sinceră decât odinioară și astfel a fost exclusă orice rivalitate de întrecere între limbile omenești.

(Din revista „La Domenica del Corriere” din Milano.)

Din italienește de VALERIU CRIȘAN

Reclama este sufletul comerțului. Gazeta Transilvaniei publică cele mai ieftine anunțuri și reclame.

MARCA DE INCREDERE

SOSONI-GALOSI

Cairom

Din trecutul Braşovului românesc

Istoricul clădirii liceului „A. Şaguna”

Arhitectul Stef. Emilian, care a făcut planul clădirii liceului „A. Şaguna” din Braşov publică acum cincizeci de ani, în „Gazeta Transilvaniei”, interesante date asupra primelor lucrări de ridicare a „Şcoalelor române din Braşov”, azi liceul „A. Şaguna”.

Iată cum povestea Stef. Emilian frământarea românească a acelor zile:

În anul 1846 mă aflam în Viena în Academia C. R. a arhitecţilor frumoase, unde, după ce absolvasem cursul arhitecturii, cercetam şcoala antică de modele figurale, pentru a mă exercita şi în ramul istoric de pictură. Domnul protopop Ioan Popazu (acum episcop al Caransebeşului) venise la Viena, şi a-veni onoare a mă întâlni şi a-î face cunoştinţa. Prezentându-mă la d-sa ca arhitect diplomat şi l-îmi premlat din acea Academie, îmi descoperi cugetul obştesc român din Braşov, că s'ar pregăti de clădirea unei şcoli naţionale. Totdeauna m'a invitat să pregătesc un proiect de plan corăspunzător zelului şi necesităţii unei asemenea şcoli. Eu l-am rugat să-mi dea programa de părţile ce volesc să se cuprindă în edificiul acestei şcoli, cum şi măsurile locului pe care este a se zidi edificiul şcolii, măcar aproximative. D-sa mi le-a comunicat mai întocmai cu dimensiunile în realitate ale terenului.

Îndată ce am avut aceste baze, m'am apucat de a face o schiţă de proiect, sau cu alte cuvinte; un studiu pentru planul şcolii.

Cine ştie cât era pe acele timpuri naţiunea română de apăsată, se va minuna, cum a putut cineva şi numai să viseze despre un aşa de mare proiect, şi încă pentru o şcoală română?

Atunci, când gemeau încă toţi Românii sub jugul tiran al supremaţiei unilunei celor trei naţiuni privilegiate din Ardeal; atunci când Românii nu le era ertat nici să vorbească despre o şcoală românească mai neînsemnată, cu atât mai puţin, de un edificiu mare, care ar corăspunde şi pentru o Universitate; atunci când nici locul menit pentru şcoală nu au cutezat a-l cumpăra pentru zidire de şcoală, ci numai sub nume de proprietate privată.

Astăzi încă — dacă aruncăm o privire în trecut — ne mirăm; ce a putut însufla ideea clădirii unui edificiu aşa de mare? S'ar părea că a fost numai o însufleţire a spiritului divin, asemenea acelor însufleţiri, cari au luminat vechii profeţi. Căci planul (şi programa) de atunci au corăspuns pe deplin atât spiritului timpului cât şi sistemului şi programei de învăţământ; din prezent; pare că organizaţiunea şcolastică a fost croită împreună în împreună înţelegere cu computerul programei pentru zidirea şcoalelor române din Braşov.

Greutăţile începutului

La finalul cursului şcolar din 1846, m'am întors din Viena în patrie, şi cea dintâi întreprindere a mea a fost a merge la Braşov şi a mă apuca serios de facerea planului şcolii. În 21 Iulie 1846 am sosit în Braşov şi în 22 am măsurat locul, unde era să se edifice şcoala, iară în 25 am început lucrarea planului, după care s'a şi zidit edificiul.

Cu toate că toţi Românii doreau să se înceapă zidirea încă în primăvara anului 1847, totuş nedobândind încă permisiunea, rămăsese executarea pe anul

următor.

În anul 1848 însă se ştie ce pledeci cumplite s'au pus în calea realizării acestei dorinţe generale; izbucnirea turburărilor, cari ţinură aproape 2 ani, ale căror urmări fatale s'au simţit mult timp. Şi nu numai că a fost împiedecată întreprinderea zidirei, din cauza turburării, dar şi mijloacele de trai şi averile oamenilor au fost sleite. Mulţi binefăcători ai întreprinderii zidirei au fost despoiaţi de averi.

Astfel a rămas începerea zidirei până în anul 1851.

Atunci ne mai putându-se încunjura lipsa unui edificiu pentru şcoala, şi elevii sporindu-se foarte, s'au hotărât toţi bărbaţii de inimă, c'un singur vot unanim, ca şcoala proiectată să se înceapă a se edifica. Au scris fiecare după putinţă să contribuie, atât la zidire, cât şi la întreţinerea personalului de învăţătură. S'au adunat toate mijloacele înlesnitoare spre acest scop şi în fine s'au început zidirea încă în anul 1851 până o-au scos-o din fundament.

Prin neobosită stăruinţă a d-lui protopop Ioan Popazu, care zicea: „Să facem Ierusalimul

de stejar pentru fundament.

În zilele următoare s'a continuat lucrarea cu un număr de robi (arestaţi de penitenciar — Zuchthaus) şi cu lucrători ordinari. Dar mirare! Nu voiau să lucreze, şi unii chiar au desertat, ca dela un lucru peste putinţa lor. S'a mai întâmplat — ca la multe zidiri — că s'a surpat un mal al şanţului de fundamente. Unii din lucrători însă mai ambiţioşi şi cu amor propriu, văzând că se apropie ziua punerii pietrei fundamentului, au promis că vor lucra şi a doua zi (fiind Duminecă), şi astfel cu multă silinţă au scos pământul surpat, care umpluse pe jumătate şanţul fundamentului.

Duminecă în 16 Septemvrie au lucrat atât palmaşi cât şi lemnari şi au aşezat grătile, bătându-se mai întâi piloţi, însă numai pe jumătate, căci cu toate că terenul era mlăştinos şi la 1 metru începea a eşi apă, totuş sub podul fundamentului pământul era vârtos şi nu intrau piloţii mai adânc de 0'80 până la 1'00 m. Neîfiind dară cu putinţă de a bate piloţi, s'au aplicat sub întregul edificiu numai grătile de stejar. Dar cu

militară în mare ţinută. Cât e de întins locul de dinaintea şcolii (Groaveri), era acoperit de public din toate clasele poporului. Pe acel loc era ridicat un cort grandios, sub care s'a sfinţit apa, şi dinaintea cortului o tribună înaltă pentru a se pronunţa cuvântări; lângă tribună o masă pe care se aflau toate cele trebuincioase, pentru a se pune piatra fundamentală, şi anume; pe o perină roşie (de catifea) şi albastră, ornată cu fir de aur (trecoloare naţionale) era ciocanul şi mistria (lingura sau lopăţica) suflate cu argint. Un tub de tînchea spre a se pune planul săpat pe lespedea de cositor; documentul istoriei clădirii şcoalelor şi alte materii trebuincioase la această operaţiune.

Locul punerii pietrei fundamentale era conservat liber şi înconjurat de un spaltr de soldaţi în mare ţinută (în paradă). Prin prejur erau următoarele branşe şi autorităţi:

Corpul ofiţerilor din garnizoană; Corpul magistratual; Corpurile profesorilor dela gimnaziile; românesc, catolic şi luteran, sau al şcoalelor normale sau primare; Preoţimea tuturor

cători, şi spre încheiere d-l prof. Bellissimus a declamat unele poezii în limba română compuse de neuitatul bard al Transilvaniei Andrei Mureşianu, a-nume pentru aceea solemnitate, şi din care s'a împărţit la toţi cei prezenţi câte un exemplar.

Toată această ceremonie a fost acompaniată de răsunetul puşcăturilor cu piue, cari se executau de către artileriştii imperiali.

După terminarea solemnităţii, s'a întors procesiunea iarăşi la biserică fiind acompaniată de bubuitul piuliştelor, de marşuri naţionale executate de muzica militară şi de sunetul clopotelor.

Masa comună

La două oare deteră d-nii neguţători o masă splendidă în onoarea zilei şi a episcopului Şaguna. La această masă au fost chemaţi fruntaşii tuturor corpurilor citate mai sus, şefii autorităţilor şi corpul profesoral împreună cu conducătorii edifiării şcolii, cu totul ca la 100 persoane în localul şcolii române.

Localul era decorat frumos cu ghirlande de flori, cu portrete, cu draperii şi cu steaguri în tricolorul naţional. Într'o nişă (firidă) era modelul şcolii în proiect făcut de zahar (nu-mi aduc aminte de cine executat), deasupra portretul M. Sale a împăratului Francisc Iosif, decorat cu trofee, prin prejur: portretele Alteţei Sale Guvernatorului civil şi militar, prinţul Schwarzenberg, a Episcopului Şaguna, a lui Iancu, Radetzky şi Schlick şi a altora mulţi, — toate decorate cu draperii şi ghirlande.

Se înţelege de sine, că masa a fost abundentă în mâncări şi vinuri.

Dinaintea localului acestei mese au fost aşezate piulele manipulate de artileriştii şi sub un cort muzica militară care executa diferite plese, între cari marşuri române şi „Romana”.

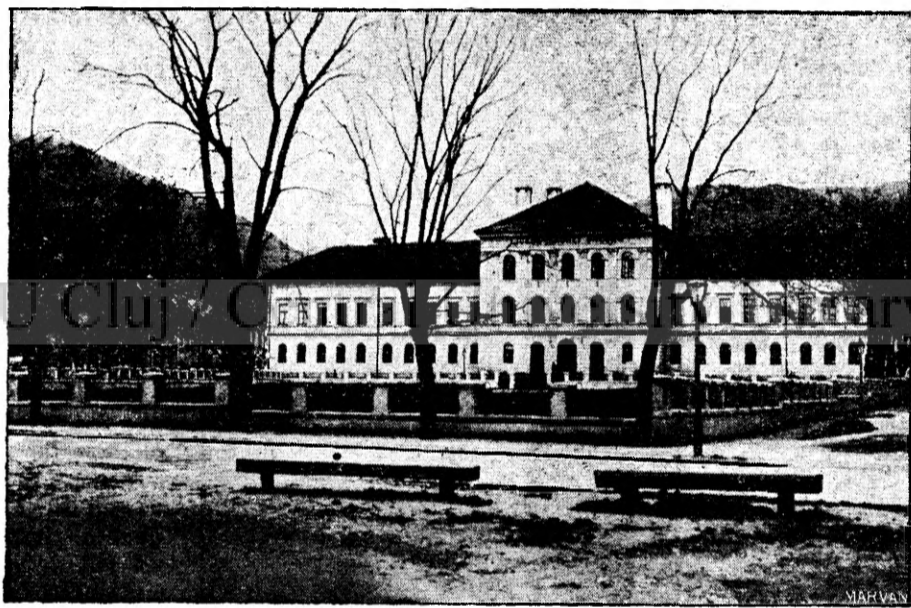
La fiecare toast ce s'a ridicat, muzica intona fanfare potrivite toastelor şi persoanelor cărora erau menite toastele şi pluele bubuiau de răsunau dealurile şi munţii, ce încing şi încoronează oraşul Braşov.

Dar toastele urmând cam repede unul după altul, artileriştii grăbindu-se cu umplerea pluelor, s'a întâmplat şi o catastrofă foarte regretabilă.

Se vede că una din piue nu a fost destul de curată, mai rămânând o scânteele din tărăţele de lemn, ce se pun pe porţia de pulbere de puşcă şi cum erau doi artilerişti plecaţi peste piue spre a se turna praful de puşcă, deodată s'a aprins tot pachetul de praf din mâna lor şi i-au ars pe ambii artilerişti pe întreaga parte din faţă; obraz, plept şi pânţec, arzând uniforma cea groasă văpuită, până la carne, încât erau numai o rană teribilă dela frunte până la mijlocul corpului. În starea aceasta îngrozitoare au sărit repede în valea de alături şi s-au culcat cu faţa în jos dealungul în apă. De aici s'au transportat imediat la spitalul militar, unde, sârmanii, au suferit mult timp şi unul din ei a pierdut şi vederea mai pe urmă.

Pe cât a fost de vesel începutul acestei festivităţi, pe atât de dureros a atins pe toţi asistenţii acest incident.

Lucrarea zidirei s'a continuat în acea toamnă până s'a scos fundamentul peste tot la înălţime de un stânjîn dela faţa naturală a terenului de atunci.

Liceul „A. Şaguna”

românesc, templul ştiinţelor”, s'a edificat „Templul muselor”, care va fi cel mai frumos monument, şi va vorbi dela sine spre eterna memorie a acestui bărbat zelos.

Inceputul lucrărilor

Pe la 10 Septemvrie 1851, sosit vestea, că Prea S. Sa Episcopul Andrei Şaguna are să vină la punerea pietrei fundamentale la Braşov. Bucuria era generală.

În 12 Septemvrie la 3 oare după amiază s'au început săpăturile pentru fundamentele şcolii naţionale române.

Cea dintâi lovitură cu sapa (cazma, gheunoaia, ciagla) a fost dată de bătrânul cetăţean şi neguţător Vasile Lacea, om în etate de 72 ani, al cărui exemplu frumos l'au urmat domni: George Barişiu, Dimitrie Teclu, George Ancân, Stafoveanu şi alţi mulţi bătrâni şi tineri neguţători şi elevi de şcoală. Cari, cum seoseau s'au pus la săpat. În decursul lucrării s'au mai asociat domni: protopopul Gherman, protopopul titular I. Petric; profesorii: Iacob Mureşianu, Preda, G. Bellissimus, Andronic Androne; neguţătorii cetăţeni: Bureşla alături de Bărbuceanu, Dimitrie Ofoţoiu, Andrei Corbu, Ioan Petrovici, Constantin Belgasoglu, George G. Ioan, Ioan Corbu, George Burbea, Arsenle Diamand, Ioan Navrea, Dimitrie Iuga şi alţii, cari au lucrat până seara.

Alături de locul de zidit lucrau lemnari (bărdaşi) la gratia

toate acestea, zidirea e atât de solidă, încât nu s'a ivit nici cea mai mică crepătură până în ziua de astăzi.

Aşezarea „pietrei fundamentale”

În această zi (16 Sept.) s'a ţinut şedinţa de efortile bisericesti şi şcolare sub preşedinţia I. P. Sale Episcopului Şaguna, care sosise cu o zi înainte în Braşov. S'a luat hotărârea, ca a doua zi, în ziua S-tei Sofie, să se pună piatra fundamentală şi să se aleagă ca potroană a şcolii S-ta Sofia.

Până seara în această zi totul era gata pentru punerea pietrei fundamentale. Planul şcolii, gravat de mine pe o lespede de cositor, documentul cu subscrierile binefăcătorilor şi tubul de tînchea în care să se pună aceste obiecte. Au mai adus unli din cetăţeni şi câteva monete, însă nu din anul 1851, căci nu s'au putut procura de nicăiri fiind lipsă completă de monetă, aşa încât bancnotele de 1 fl. se făceau, adecă se rupeau în patru, care pătrimi valorau 1/4 florin.

Duminecă 17 (29) Septemvrie s'a servit liturghia de către P. S. Sa Episcopul Andrei Şaguna. La 10 oare dimineaţa a plecat procesiunea dela biserică cea mare a Sf. Nicolae; Episcopul, cu preoţii din Braşov şi de prin prejurul Braşovului cu ornatele de mare ceremonie până la locul clădirii. Aici a fost primită procesiunea cu marş naţional (al Jianului) român de muzica

confesiunilor din Braşov şi de prin prejurul Braşovului; Căpitania oraşului; Direcţiunea financiară; ampoliaţii 30 mali (Drehsigst-Amt); Jandarmeria; Companiile neguţătoresci; română şi săsească; Camera comercială; Greuz-Comando etc.

Ceremonia

După sfinţirea apei, a stropit Episcopul cu apă sfinţită locul punerii temeliei şi piatra fundamentală şi pe public. După aceea a intrat episcopul în şanţul temeliei şi arhitectul dându-i mistria (lopăţica) mai sus amintită, care se afla pe perina de catifea, a luat cu dansa mortariu (var amestecat cu nisip) şi a pus mortarul în locul pietrei; apoi lucrătorii aşezând piatra la loc, arhitectul i-a dat ciocanul de pe perină cu care Episcopul a făcut trel lovitură în piatra fundamentală, care operaţiune o repetară toţi preoţii de faţă.

După terminarea acestei forme, Episcopul se sul pe tribuna citată mai sus şi a ţinut o cuvântare bine simţită pentru această ocaziune. După Episcopul, a rostit de pe tribună profesorul Gavril Muntean, o cuvântare potrivită solemnităţii din acea zi şi cu scopul şcolii. Acestuia i-a urmat d-l prof. Iacob Mureşianu, care a declarat în genunchi o odă în limba latină dedicată binefăcătorilor, apoi d-l notar al comunei Zărneşti I. Meţianu, astăzi episcop în Arad; care a declamat asemenea o poezie pentru binefă-

Lângă mormântul lui Victor Branisce

Omagiu lui V. Branisce

Rândurile acestea, ar vrea să aducă din străfunduri de suflet, talmăcirea postumă a unor gânduri străse acolo din îndrumarea și staturile de fiecare zi, ale unuia om, care acum, nu mai este. Ar vrea mai ales aceste prea umile slove, să spună prin înșiruirea lor, regretul fără făcărnicie, după acela care a fost zi de zi îndreptarul statornic, povătuitorul și exemplul viu, întru bunele orânduiri ale sufletului.

Din prima zi când a primit ca să scriem alături de el, ne-a arătat, prin desvelirea sufletului său, gândurile, cărora și-a închinat neostenit truda și cărora le-a rămas totdeauna credincios. Acela, căruia tinerețea i-a fost o permanentă și constantă exaltare — un prelung și neostenit sbucium, nu putea îndruga o tinerețe decât în sensul trăirii aceleia a lui. Deaceia Victor Branisce a fost prin tinerețea lui, îmbărbătarea de fiecare zi a gândurilor noastre, îndreptate nu odată spre drumul îndoelii și nesiguranței. Și mai ales nu știu dacă puteam vreodată uita, ceasurile acele zile de primăvară timpurie, când, dând glas amintirilor, ne-a condus sufletul flămând de căldură și adevăr, în toată spiritualitatea densă a familiei acestei gazete. Pentru că spre deosebire poate de alte locuri ale scrisului, unde cerneala și hârtia sunt singurele vestigii ale timpului trecut, „Gazeta” și-a creiat, prin fărâșirile ei de totdeauna, acea căldură intelectuală, acea înfrățire

de gânduri, care leagă sufletele într-o strânsare fără desfacere. Acolo unde Barițiu și Mureșeni, au ars în sublima jertfă a dăruirii, gândurile lor de fiecare ceas, nu putea lipsi acea caldă și îmbărbătătoare înțelegere.

Victor Branisce, a fost acela care ne-a arătat în fiecare oră a amintirilor, sublimul care a stărnit gândirea slovelor, sbuciumul care a clocotit în fărâșirea lor.

Și-apoi zilele de mândră ingenunchere, lunile de temniță, amarul atâtor ani de viață chinată, toată această Siberie vastă a scrisului, tot crivățul anilor de pribegie, au înflorat tinerețele noastre în discretă admirație.

Victor Branisce ne-a dat o nouă unitate întru prețuirea oamenilor, o nouă măsură întru calcularea abnegației. El ne-a corectat optica înțelegerii caracterelor și ne-a dat controlul adevăratelor jertfe.

Iată de ce plecarea, dincolo de marginile ajunsului, a aceleia care ne-a fost deopotrivă îndrumător și judecător, ne cernește sufletul, ne umezește privirile. Deaceia zăpada care a căzut proaspătă, innălbind cu crinul ei noaptea mormântului, și celelalte zăpezi cari vor veni, nu vor putea vreodată răci amintirea lui.

Iată de ce gândurile noastre toate, își prosternează tristețea și tot regretul zilelor cari vor veni, la acest mormânt a cărui țărână va fi animatoare pururea!...

Const. P. Taus.

„Ai venit... Domnule Victor”...

În urma legăturilor de prietenie dintre fericitul odihnit în Domnul Victor Branisce și soțul meu, se încheasă și între familiile noastre, de zeci de ani în urmă, o legătură de profundă prietenie, care foarte adeseori ne întâlnea...

O!... Ce plăcute întâlniri. Domnul Victor... veșnic atent, bun, modest, lertător pentru toți, blajin și drept. Așa l-am cunoscut și așa mi s'a întipărit în suflet.

Îl priveam, ori-de-câte-ori ne istorisea, chiar numai mici fragmente, din viața trăită, prin câteva închisori, prin îngheturile Siberiei, ca îndărătnic și hotărât însuflețitor la lupta pentru realizarea visului românesc, îl priveam în cadre de adevărat apostol și martir, care nu bărfeste pe nimeni, nu condamnă decât cu cea mai severă obiectivitate, e mulțumit cu soarta personală, deși avea să lupte cu multe greutăți materiale, și... cu conștiința de a-și fi făcut datoria.

În zilele trecute, soțul meu, zi de zi tot mai abătut, îmi destăina cu amărăciune, că Domnul Victor, zăcând în Spital, se apropie de desnodământ.

M'am dus și eu să-i spun o vorbă, de mângăiere și îmbărbătare. Soția D. Sale în desperare, m'a primit cu lacrimi, iar eu tot femeie, deabea înăbușind în mine durerea, o îmbărbătam...

Întru în camera... Iată și bolnavul... Cu toată suferința grea, care-i rodea fără milă firul vieții, tors cu atâta conștiință și spirit de jertfă, era același, neschimbat, cu privirea ageră și schinteind bunătate și conștiință... „Domnule Victor! am aflat că ești mai bine. Am venit să-ți spun și eu, că'vem mare bucurie în familie. Ni-a venit de Sărbători fiica noastră Norica, cu cei 2 îngerași de copil, nepoțelii noștri, și ne-am decis ca în zilele acestea să vin cu Norica să te vizităm.” Ținea așa de mult la fiica noastră și la micuții noștri nepoțel, domnul Victor.

„Nu doamnă Marloară, îmi spune Domnul Victor, Vă rog... pentru ce atâta oboseală?... Vă rog... am să vin eu la D-Voastră! să Vă văd nepoțelii... Am să vin eu.”

La câteva zile, Domnul Victor, s'a ținut de cuvânt... A venit la noi... Și se odihnește acum, nu mai departe decât zece metri de casa noastră, în cimitirul, în care de ani de zile își arvunise loc de odihnă, în apropierea familiei noastre, la care ținea așa de mult.

Al venit Domnule Victor...

Bunul Dumnezeu să te odihnească.

16 Dec. 1938.

M. Dr. Debu

Cuvânt la înmormântarea

luptătorului naționalist și șef-redactor al „Gazetei Transilvaniei” † VICTOR BRANISCE.

Cu pietatea credinciosului, care se apropie de sicriul cu moaștele sfinte, copleșit de vibrațiile inimii, mă apropiu de sicriul, în care un fiu ales al neamului, doarme acum somnul odihnitor, și pe fața căruia s'a așternut, o divină și împăcată liniște.

Încă un Brănișter al codrilor fâlcilor noștri Carpați, a căzut în slujba datoriei, în fruntea și-rurilor de luptă, păstrând cu sfințenie moștenirea acestei familii, de vajnici luptători naționaliști.

Și deși îl vedem fără glas înaintea ochilor, totuși ni se pare că nu ne-a părăsit. Sunt oameni, spre cinste și mândria Neamului nostru Românesc, cari abia atunci când au murit, încep a trăi.

Vestea morții lui Victor Branisce, ne-a deslegat băerile inimii și a deschis larg porțile dutoaselor aduceri de minte.

Era o vreme, și nu tocmai îndepărtată, când urgia năvalnică a împărăției Chesero-Crăești, descăcea toate trăznetele asupra Ardealului Românesc, care își cerea după veacuri, drepturile la viață. Spa tele se încrucișau cu viole țâ și fulgători între luptătorii noștri naționaliști și dșmanii seculari deoparte pentru apărarea limbii, legii și datinelor strămoșești, de alta fărâmișarea și distrugerea Neamului Românesc din Ardeal.

Singur pe frontispiciul Gimnaziului dela Brașov, măi flutura un tricolor național. O pleiadă din cei moi de seamă fii ai Ardealului dascăli învâțați, vin la Brașov, spre a apăra această reductă dărămării.

Se întâlnesc tinerii profesori: Virgil Onișu, Valeriu Branisce, Vasile Goldiș, Iosif Blago, Ghiță Pop și alți vrednici luptători de mai târziu, pentru a forma și înălții oștrea, care avea să înfrunte valurile dșmanilor năpraznici, și a o pregăti în echipe de avangardă pentru zilele mari ce trebuiau să vină.

În această atmosferă sosește Victor Branisce la Brașov, Unde își putea găsi tînărul înflăcărat un post de veghe mai nimerit, decât în cuibul de șoimi al „Gazetei Transilvaniei”, în timpul scund la al cărui iconostas de mucenici și Neamului,

și începuse slujba Gh. Barițiu, continuând cu șiragul „Murășenilor”, și cu alți bravi luptători naționaliști. Aici a vegheat și a luptat Victor Branisce în zbciumul vieții timp de 36 de ani.

Ca unul, care fac parte din a 3-a generație, cari au avut ca oaspete de cinste în casă „Gazeta Transilvaniei”, din tinerețe ne-am fost prietini.

Dăt de bucurios era Victor când noi dascălii și preoții dela sate, veneam cu manuscrisurile în sân, arătând activitatea noastră în șezătorile culturale și în praznicele naționale, biruințele și înfrângerile noastre, în apărarea sărăciei nevoilor și a neamului. Tăia, adăuga, cerceta stângăciile noastre în arta gazetăriei și le da drumul spre publicare.

Cât de fericiți eram noi când cobora la sate încunjurat de frunții culturii din Brașov, ca Andrei Bărbăntu, Neculae Bogdan, Alexandru Bogdan și alți apostoli râvnitori de mai bine ai neamului, ținând ședințele „Asociației” investigând nevoile și ascultându-ne păsurile. Ședințe cari se prelungeau adânc, întărind nădejdiile în sosirea unor vremuri de o mai dreaptă răspălțire a trudnicilor suferințe.

A sosit apoi și ziua mare a învierii, care l-a găsit între tîpârnițele lui dragi.

Martii noaptea spre Mercuri, după Sf. Maria a anului 1916 deschid poarta curții mele unui cheson militar, din care coboară Victor cu câțiva soldați, aducându-mi în casă un leanc de gazete, îmbrăcate în tricolor și un sul de drapele cusute de femeile române din Brașov — spre a fi împărțite în satele din Țara Bărbăntu.

Ca niște fantome zburau cralnicii noștri în miez de noapte pe drumuri și peste câmpul pustiu pentru a le da la destinație și pentru ca a doua zi în zori, tricolorul să se legene, pe crucile de pe turnul bisericilor. Am plâns și ne-am înbrățișat. Dar fericirea, ca ori-ce fericie nu a durat mult.

Fatalitatea sorții, destinul Neamului nostru, sau poate ca și Dumnezeu ocrotitorul cercau la temelia întregirii și consolidării noastre naționale, alte noi suferințe și sacrificii pentru-ca așezământul ce se clădea să fie întărit pe vecie și rezistent oricărui stricăciuni omenești.

Dela răsărit la apus, dela miază-zi la miază noapte, uriașe avalanșe de urgie ale tuturor dșmanilor s-au deslănțuit asupra noastră; asupra unui popor de creștin care își dorea și lupta desnădădui, ca sub soarele libertății să dobândească un drept mai omenesc la viață.

Astfel soartea armelor noastre devenise crudă, iar oștirea se întorcea sfărâmată. Șiraguri de cară cu rănii umpleau drumul dela Făgăraș la Brașov. Populația se împrăștia în stoluri, căutând adăpost, ca niște pasări cu aripile frânte.

În această răscruce a vieții, găsea pe Victor, la masa lui, în Redacția „Gazetei” cu fața încrispată, cu capul îngropat în palme — împrejmuit de câțiva prietini. O liniște mormântală

stăpânea camera. Sparg această ghiață a tăcerii.

Ce mă fac cu steagul? Victor se ridică în picioare răstăindu-se... Să-l iei cu tine — și să-l aduci înapoi.

Dregă Victore! Când dai prietini se despart, unul pornind la o călătorie, mai cu seamă cu aceia pe care o faci tu... Să iartă toate greșelile.

Ț-am adus steagul... sub faldurile căruia lupând, a-i murit ca un erou, cu el Ț-am acoperit trupșorul tău.

Dormi în pace!

Brașov, 15 Dec. 1938.

Comanescu,

fost șef al Serviciului de vămăntului și Culeșor la Prefectura ju l. Brașov.

Cuvântul de durere al prietinelor și cunoscuților

Onor. Redacție,

Ca unul, care am avut cinstea să colaborez și eu la „Gazeta Transilvaniei”, redactată și condusă de distinsul ziarist și vajnicul luptător naționalist Victor Branisce, am aflat astăzi cu mare mâhnire trista veste a morții directorului Dvs., pentru care vă exprim sincerile mele condoleanțe.

Fostul colaborator al ziarului Lt-Col. Iustin I. Stancovschi, invalid de războiu și fost voluntar român

Ziarului „Gazeta Transilvaniei” Brașov.

Din prilejul morții neașteptate a vrednicului dv. director și onora dintre noi vechii gazetari și naționalști transilvăneni, bun coleg și îndrumător iscusit și, în calitatea mea de vechi — din anul 1904 — colaborator al bunel noastre „Gazete...” îmi exprim sincerile mele condoleanțe și durerea unui bun colaborator pentru trecerea la cele vecinice a de toți iubitelui Victor Branisce.

Pentru românismul său și profesunea sa de gazetar, îndeplinită cu credință și jertfă, socot de nimerite acum, la moartea lui, vorbele lui Ovidiu (Amores II.) „Fericit cel care îndrăznește să apere cu bărbăție ceea ce iubește”.

Vecinica lui pomenire!

Orăștie, 15 Dec. 1938.

Dr. Eugeniu Munteanu.

Domnule director,

Azi mi-a parvenit știrea tristă despre pierderea care a suferit-o vechiul nostru organ „Gazeta Transilvaniei” prin trecerea la cele veșnice a celui care a fost multă vreme un bun îndrumător și un neînfrânt luptător: Victor Branisce.

Primiți vă rog cele mai adânci simțite condoleanțe ce vă rog să le transmiteți și îndoiliatei familii a decedatului.

Timișoara, 15 Dec. 1938.

Vechiul dv. colaborator T. Turcu.

Adânc încercată de lovitura primită prin pierderea neuitatului meu soț

Victor Branisce

mulțumesc din suflet tuturor, cari, prin prezență, telegrame, scrisori, coroane, flori, au luat parte la doliul familiar.

Văd. Maria V. Branisce

O tabelă interesantă

Reproducem din numărul 149 anul 1911 al „Gazetei” următoarele:

Un profesor dela Universitatea americană din Havard a publicat tabela următoare:

1 × 8 + 1	face	9
12 × 8 + 2	„	98
123 × 8 + 3	„	987
1.234 × 8 + 4	„	9.876
12.345 × 8 + 5	„	98.765
123.456 × 8 + 6	„	987.654
1.234.567 × 8 + 7	„	9.876.543
12.345.678 × 8 + 8	„	98.765.432
123.456.789 × 8 + 9	„	987.654.321
1 × 9 + 2	face	11
12 × 9 + 3	„	111
123 × 9 + 4	„	1.111
1.234 × 9 + 5	„	11.111
12.345 × 9 + 6	„	111.111
123.456 × 9 + 7	„	1.111.111
1.234.567 × 9 + 8	„	11.111.111
12.345.678 × 9 + 9	„	111.111.111
123.456.789 × 9 + 10	„	1.111.111.111

Nimeni n'a fost în stare să arate pricina acestel regularități minunate. Nu încercați vre-un cettitor de-al noștri?

Cronica literară

TEODOR MURĂȘANU: Lilioară. Poeme. Colecția Abecedar. Editura Miron Neagu. Sighișoara, 1938.

Conducătorul „Paginilor literare”, admirabila revistă care apare la Turda, adună, după mulți ani, o sumă de poezii, pe care cettitorii revistelor literare le-au întâlnit adesea.

D-l Teodor Murășanu este dintre puținii poeți sinceri, care nu și-au renegat niciodată felul de a fi.

Poesia sa e naturalul joc al spiritului, e împiedecă revărsare a unei emoții liniștit filtrată:

*Eu scriu, cum plugul cartea
grăului,*

*Cum lama coasei scilpitoare
scrie*

*Neîntrecuta și amara poezie
In tarba verde de pe malul
râului.*

Este aici, în această carte de care nu m'am putut apropia totuși dintru început cu entuziasm, o adevărată și bogată natură românească.

Pulsează în paginile de față bucuria comuniunii cu întreaga natură inconjurătoare, vraja câmpiei ardelenene care îmbină atât de fericit simțirea religioasă cu gândirea profană, un elan de tinerețe cuceritoare.

D-l Teodor Murășanu a închinat, prin cartea sa, un imn Ardealului. Deaceia mi se pare atât de nepotrivit titlul Lilioară. (Iar poezia cu acest nume e o prea fugară însemnare lirică.)

Interesant pentru poezia Ardealului de azi este acel fior mistic, acea apropiere de sfințenia frumuseților naturii.

Frumusețea pură amintește de divinitate.

Platul dela noi este gata și acum să primească pe Moș Dumnezeu și sfântul Petru, coborâți între blânzii asini și plâpândeale oi, spre ulmirea și fericirea oamenilor.

Iată, de pildă, acest fragment din „La marginea râului”:

*Fetele, trupuri aprinse și
fragede*

*Neastâmpăr sălbatec de
câprioare,*

*Din umblet, din ochi, din ră-
suri, din joc*

Par totatătea Sfinte Fecioare...

*Însă bărbații cu unelte pe
umăr,*

*Apropiindu-se prea mult de
maluri,*

*Vedenia 'n apă, vedenia 'n
apă,*

*Par'că Iisus umblă descuț pe
valuri!...*

Desigur e firesc să aflăm un puternic ecou al folclorului, în această lume de nesdruncinată seninătate sufletească.

Cântăreț bucolic, fericit stilhutor care înțelege egala frumusețe a primăverilor și toam-

nelor în ceace au măreț ca desfășurare, d-l Teodor Murășanu, prin elegantul volum tipărit la Sighișoara, a împropătat un nume scump în mintea cettitorilor.

Dar pomeneam de lipsa mea de entuziasm — la prima lectură — față de volumul d-sale.

Nu pentru unele imperfecțiuni formale, pentru unele cuvinte care se repetă inutil, pentru tonul uneori declamatoric al câtorva poezii, am adăugat această mărturisire.

E vorba de felul de a vedea lumea, acel „Weltanschauung” al vremii de azi. Mi se pare că d-l T. Murășanu ne duce cu o bună mulțime de ani înapoi.

Dar se poate să ne înșelăm. Și am dori-o.

Aurel Marin.

Cursuri pentru perfecționare profesională

Camera de Muncă ne anunță, că înființează în luna Ianuarie 1939, cursuri de perfecționare profesională — în metal, lemn, electricitate și construcții — pentru calfele, meșterii și meseriașii patroni respectivi din Brașov.

Scopul acestor cursuri este perfecționarea cât mai serioasă a meseriașilor atât pentru ridicarea nivelului lor profesional și pentru a le asigura un plasament mai remuneratoriu, precum și pentru asigurarea mâinei de lucru pregătite, în întreprinderile industriale din acest mare și important centru industrial, care este Brașovul.

Durata cursurilor este de 3 luni (Ianuarie, Februarie și Martie 1939). Ele se vor ține în patru zile pe săptămână, câte 2 ore zilnic, dela orele 18.30 — 20.30.

Interesul meseriașilor salariați sau patroni este să urmeze, cât mai mulți, aceste cursuri.

Meșteriile ce se vor preda sunt următoarele: Tehnologia. Desen industrial și devize. Contabilitatea industrială. Legislația muncitorească. Higiena industrială.

Cursurile vor fi gratuite.

Înscrierea candidaților se face la Camera de Muncă — Secția lucrătorilor, până la sfârșitul lunii Decembrie a. c.

Orice alte lămuriri se vor da la Camera de Muncă — Brașov.

Poșta Redacției

Mai multora, cari ne-au cerut a-rul 93 din 15 Dec. a. c. al „Gazetei Transilvaniei”, le răspundem că nu mai avem nici un exemplar disponibil din acest număr.

COLINDE

Maria să preumbia.

Maria să preumbia,
Vrând lăcaș aș căpăta
Ici și colo alerga.
Jos în sus și iar în jos,
Că bătea vânt friguros
Și-avea vesmânt de argint
De-a naște pe Fiul sfânt,
Bună-seara lui Crăciun.
Zise Maica, celui bun:
— Lasă-mă'n palatul tău,
Ca să nasc pe Dumnezeu.
Iar Crăciun astfel grăia:
— Palatul nu ți-l voi da.
Du-te'n grajdul cailor,
Sau în ieslea boilor,
Căci aicea n'ai ce face
Nu te las a naște'n pace.
Maria atunci plecă
Ici și colo alergă
Și un grajd mare află.
Intră într'ânsul și plângea,
Durerile-o cuprindea,
Să mai meargă nu putea.
Stete jos și odihni
Căit'ncep a tropăi,
Și tepele-a râncheza
Și Maria — a suspina,
Și astfel a cuvânta:
— Stați pe loc nu tropăii,
Cu rânchezul contenii,
Că durerea mi o mării.
Căii însă n'a'ncetat
Și Maria s'a sculat,
Și astfel le-a cuvântat:
— Fire-ași voi cai blestemați
Să n'aveți nici-când voi săji,
Oricând ne'destulați.
Eșind Maria plângând
Din grajd și cal' pornind
Și merse pân'ce flă
O peștera și întră,
Și'n iesle să să băgă
Pe fân moale se culcă,
Ici în ieslea boilor,
Boilor, săracilor.
Boii'ncep a rumega
Și Maria suspina
Și astfel le cuvânta:
— Fire-ași voi boi fericiți
Și de mine mult iubiți,
De mine de Dumnezeu
Și de sfântul Fiul meu.
Când fuse la miez de noapte
Trecu-i durerile toate
Și s'a născut Fiul sfânt
Dumnezeu pe-acest pământ.
Și cum Dânsul s'a născut
Ieslea'n raiu s'a prefăcut,
Și peștera'ntru'n palat
De un mare 'mpărat.
Mii de făclii, că'mi ardea
Și alte mii s'aprindea,
Mii și mii de lumenele
Străluceau ca nește stele,
Și prin iesle flori creștea,
Fânu'n flori să prefăcea,
Maria să veselea
Pruncu'n brațe cuprindea,
Foarte mult s'a bucurat,
Fiindcă lumea a scăpat.
Astăzi s'a născut Hristos
Să vă fie ee folos,
Și de-acum până'n vecie,
Mila Domnului să fie!

Sfântă Maic'-a lui Isus.

Sfântă Maica'a lui Isus
Rătăcește'n jos și'n sus,
Pe câmpia unui râu,
Printre grâne până'n brâu.
Căia loc să odihnească
Și pe Fiul sfânt să nască.
Sub un plop cu frunza deasă
Jos pe pajște se lasă,
Ploplu frunza clătina,
Pace numai nu afla.
Tulburată Maica sfântă,
Ea din graiu astfel cuvântă:
— Alelei, plop ne'ndurat,
Fi de astăzi blăstămat,
Și de mine pe pământ,
Și de Dumnezeu cel sfânt.
Gază bună, dragul meu
Nu luș'n nume de rău,
Că umblăm să colindăm,
Obiceiul să'l păstrăm.
Obiceiul din bătrâni
Pân'o f'n lume Români,
Să treacă din fi în fii,
Pân'ce lumea va mai fi,
Iar nașterea lui Hristos,
Să vă fie de folos.
Să fi gazdă vesel, bun,
C'am ajuns sfântul Crăciun
Și-o veni și sfânt Vasile,
Fie-vă gazdă de bine!

(Din Șercaia, Jud. Făgăraș)

Culese de:
Pr. Valeriu Crișan.

PHILIPS RADIO

Reprezentanța pentru județele:

Brașov, Treiscaune și Ciuc

ELIMA S. A. de electricitate

BRAȘOV,

Strada Voevodul Mihai 24

Telefon 613

Cadouri de Crăciun

LA DROGUERIA

Krafft & Herberth S. A.

BRAȘOV, Piața Libertății, 7

683 1—1

No. 6.685—1938.

Publicație de licitație

Subsemnatul portărel prin aceasta publică că în baza deciziei Nr. G. 18676/1938 a judecătoriei de ocol mixtă Brașov, în favorul recl. Elisabeta Benzcel din Brașov repr. prin adv. Dr. Balcăș din Brașov, pentru încasarea creanței de 11.000 lei și accesoriu, se fixează termen de licitație pe ziua de 29 Dec. 1938, orele 12 p. m. la fața locului în Brașov, Str. Castelului Nr. 29 etaj, unde se vor vinde prin licitație publică judiciară, un aparat d. radio „Philips” și mobile de casă, în valoare de 14.500 lei.

În caz de nevoie și sub preț de estimare.

Brașov, la 9 Decembrie 1938.

Fomino
portărel

682 1—1

De vânzare una mașină de coplact acte marca „Rodertal” în stare bună. Informațiuni la Administrația ziarului. 4-0

Nu cettiți gazete vrăjmașe intereselor neamului.

Cu inima îndurerată anunșam că mult iubita noastră mamă, bunică și soră

Văduva Maria Stoica
născ. Fabian.

a încetat din viață în ziua de 18 Decembrie ora 0.15 dimineața. În mormântarea scumpei noastre defuncte a avut loc în 20 Decembrie a. c. ora 4 p. m. în cimitirul bisericii ortodoxe din Brașovul vechi.

Fie-i memoria binecuvântată!

Silvia Noaghea născ. Stoica ca flică, Dr. Ilarie Noaghea ca ginere, Octavia, Tiberiu, Ileana ca nepoți, Ana Fabian, Maria Iepure născ. Fabian și Elena Dr. Delu născ. Fabian ca nurori.

679 1—1

De vânzare teren bun de construit, circa 913 stânjeni pătrați, situat în strada Ellade Rădulescu, vecin cu D. Alecs Petrescu a se adresa la gazeta. 418 16—0

Călătorii ieftine

cu tren special în Germania
la Târgul de Mostre din Lipsca,
care începe la 5 Martie 1939.

I. Călătorie de dus și întors cu ședere de 5 zile la Lipsca.

1. **Călătoria.** La 3 Martie 1939 pleacă din Brașov un tren special pentru târgul de mostre, (cu vagoane separate din București, Sibiu, Cluj, Timișoara, Arad și cu locuri rezervate). Sosirea la Lipsca Duminică 5 Martie dimineața. Inapoierea de la Lipsca la 10 Martie. În Lipsca se oferă găzduire și pensiune pentru 5 zile, program inclusiv conducerea prin Târgul de Mostre și distracții.

2. **Parcursul.** Brașov, Rupea, Sighișoara, Dumbrăveni, Medias, Copșa-Mică (legătură de la Sibiu) Cluj, Oradea (legătură de la Timișoara, Banat și Arad) Budapesta, Viena, Passau, Lipsca și pe același drum înapoi.

3. **Prețul călătoriei.** Poate fi comunicat deocamdată numai aproximativ din cauza fluctuațiilor valutare și a modificării tarifare posibile și va fi de cca. 7000 până la 7500 Lei. În această sumă se cuprinde: Călătorie dus și întors, participare la Pașaportul colectiv, găzduirea și pensiunea pentru 5 zile în Lipsca, conducere pricepută prin halele târgului și prin târgul branșelor tehnice și de construcții, vizitarea orașului și distracții. Pentru cei ce renunță la o parte de servicii se reduce prețul călătoriei cu cotă respectivă. Considerând *rută deosebit de frumoasă* (Budapesta, Viena, Passau) prețul de călătorie ceva mai scump decât cel din primăvara anului 1938, când călătoria s'a făcut peste Praga, trebuie considerat totuși ca ești față de confortul oferit de un tren special și de parcursul mult mai frumos al călătoriei.

4. **Participanții cari nu vizitează târgul** pot călători cu pașaport individual în același tren special. Dacă se înscrie un număr suficient (cca. 40 persoane) se poate procura și pentru acest fel de participanți un pașaport colectiv. Aceștia însă se vor bucura numai de călătoria cu reducere fără a beneficia de alte reduceri. (Viza germană).

5. **Pașaportul.** Cine nu participă la pașaportul colectiv trebuie să-și procure singur pașaportul, cunoscând că din motive de economie pentru soț și soție este recomandabil să-și procure un singur pașaport comun.

II. Călătorie în grup de 10 zile.

În legătură cu vizitarea târgului se proiectează în cazul unui număr suficient de înscrieri și organizarea unei *călătorii în grup* în jurul Germaniei cu o durată de 10 zile, care călătorie formează continuarea vizitării târgului (Lipsca, Berlin, Hamburg, München, Viena). Participanții în această călătorie pleacă la 3 Martie 1939 cu același tren special la Lipsca și se înapoiează la 15 Martie în vagoane speciale. Programul exact al acestei călătorii se va comunica ulterior. Prețul va fi împreună cu vizitarea târgului, întreținere completă, găzduirea și conducerea cca. Lei 11.000—12.000.

III. Propaganda.

Pentru călătoriile în grup susmenționate se execută de Uniunea Gremiilor de comerț germane din Transilvania în calitate de reprezentanță onorifică a Târgului de Mostre pentru Transilvania, de Uniunea Industriștilor din Transilvania, precum și de către Uniunea asociațiilor de meserii săsești, cari vor recomanda membrilor proprii să viziteze în număr cât mai mare Târgul de Mostre din Lipsca.

Mai sunt 2 luni și jumătate până la deschiderea Târgului de Mostre din Lipsca. Pentru a se putea pregăti însă cât mai bine călătoriile proiectate este de dorit ca înscrierile să se facă cât mai de vreme.

Pentru fiecare comerciant, industriaș și meseriaș se prezintă astfel o ocazie neobișnuit de avantajoasă se poate vizita cu mijloace modeste Târgul de Mostre din Lipsca. Acest târg cu renume mondial oferă cunoașterea celor mai noi îmbunătățiri tehnice pe aproape toate tărâmurile ale vieții economice, deci indicații stimulante prețioase pentru orice profesiune, astfel că spectacole de călătorie atât de modeste abia contează și sunt echivalente de prisosință de folosul profesional rezultat din această călătorie.

Astfel vizitarea Târgului de Mostre care oferă soțiilor participanților același avantajii poate fi recomandată în modul cel mai călduros celor interesați.

IV. Economii indicate.

Pentru asigurarea cheltuielilor de călătorie se recomandă a se începe deja acum să se adune pe îndelete sumele necesare prin depuneri la bănci (Casa Generală de Păstrare la Brașov, Casa Generală de Economii din Sibiu filiala Brașov) sau a le oferi în forma unor cadouri de Crăciun.

V. Procurarea devizelor.

Prin procurarea unui credit mai mare în mărci germane se intenționează a se pune în Lipsca la dispoziția participanților o sumă de mărci (până la R. M. 200 de persoane) care va fi achitat în Lei în Brașov. Această sumă ar fi destinată în mod exclusiv pentru cheltuielile personale în Germania ale participanților. Intrucât cheltuielile de călătorie împreună cu locuința și pensiune sunt cuprinse în prețul de participare plătit în Lei în Brașov.

VI. Informațiuni și înscrieri.

Toate întrebările și înscrierile se adresează:

a) Uniunii Gremiilor comerciale germane din Transilvania, ca reprezentanță onorifică a Târgului de Mostre din Lipsca, Brașov, Șirul Inului 26.

b) Reprezentanțelor cercuale ale Târgului de Mostre din Lipsca:

1. Hans Gassner, II. președinte al Gremiului Siatu și vice-președinte al Uniunii Sibiu, Str. Regina Maria Nr. 8.

2. Director Ernst Beer, Cluj, Piața Unirei 31.

c) Uniunii industriștilor din Transilvania, Brașov, Palatul Camerei de Comerț și de Industrie.

d) Uniunii meseriașilor Brașov, Bulevardul Ferdinand 9.

RHEIN

bun până la ultima picătură

Orice informațiuni se dau cu cea mai mare plăcere. Rugăm să se facă înscrierile cât mai de vreme, ca lucrările pregătitoare cari sunt mari și necesită mult timp să se poată începe pe cât urgent posibil încă în cursul lunii Decembrie 1938.

Imprimare pentru înscrieri se primesc în biroul Uniunii Gremiilor din Transilvania Brașov, Șirul Inului 26.

Împreună cu înscrierea care se va face pe un formular special cerut de cei interesați împreună cu prospect, se va trimite un acout de 2500 Lei la adresa indicată în formularul de participare.

Uniunea Gremiilor comerciale germane din Transilvania

ca reprezentanță onorifică pentru Transilvania a Târgurilor de Mostre din Lipsca.

Firma SCHMIEDT & FONTIN

SUCURSALA BRAȘOV

STRADA VOEVODUL MIHAI 10.

Urează onoratei sale clientele sărbători vesele și Anul Nou fericit.

664

1-1

Cu onoare Vă facem cunoscut, că dela 1 Dec. 1938, a m deschis un depozit și atelier sub numele

SANITARUL

cu obiecte tehnice și sanitare. Băi de fontă, cazane de aramă, W. C. lavoare, țevi de plumb, și de fier, tuburi de fontă pentru canalizare, etc. Prețuri foarte convenabile și serviciul conștiincios. Executăm și lucrări de instalațiuni sanitare și de încălzire centrală, reparațiuni de asemenea natură.

Vă rugăm a ne vizita și a Vă convinge de prețurile și de buna execuție a lucrărilor noastre.

Cu toată stîmă

„SANITARUL” — P. T. Teodorescu & Co.

Instalațiuni sanitare, calorifer

672 1-2

Brașov, Str. Mihail Weiss 19. Telefon 13.97

DROGUERIA

Dück & Oyntzen

Parfumerie-foto

BRAȘOV

Piața Libertății Nr. 5

vinde
cadouri
pentru
CRĂCIUN

650

3-3

O infrumșetare a

tablourilor D-vestră

de Sf. Sărbători nu-

mai cu rame bune

și eftine, dela firma

CRISTALUL

I. G. Duca Nr. 14

658 Telefon 1026 3-3

Sărbători fericite

urează Onoratei

clientele

Stinghe & Paizs

magazin de

Coloniale și

Delicatese

669

2-2

Mare târg

de Crăciun

cu jucării în bogat
asortiment, diferite
cadouri foarte eftin
la magazinul

C. WEISZFEILER

Regele Carol Nr. 56

(lângă hotel Coroana)

Vindem și cu carnet

de economii

641

4-8

Cadouri practice

de CRĂCIUN

Ciorapi, mănuși, ba-
tiste, cravate, bre-
tele, tricouri pentru
copii și adulți.

Cumpărați cu pre-
țuri convenabile

la firma

Fritz Essigmann

Str. Voevodul Mihai, 23

652 4-4

Vinuri superioare,

naturale și alese,

albe și negre, dela

renumitele podgorii

DEALUL ZORILOR

le găsiți la BRAȘOV, la

„Bodega Centrală”

2 Str. Smârdan (Brutari) 2

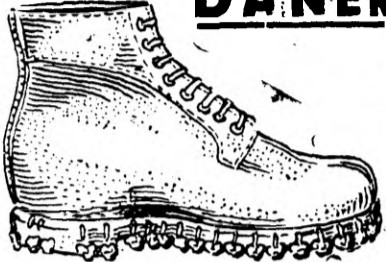
(prin Mihai Weiss și Sf. Ion)

Cunoscătorii le preferă cu

incredere

Bocanci de sport și de
gimnastică la magazinul
și atelierul de încălțăminte

DAINER

Brașov, Piața Libertății, 26
Vinde și prin Credit Central în 5 rate.
653 3-4

BODEGA SI RESTAURANTUL

PETRE TENGHEA

Strada Gheorge Barițiu Nr. 1

Bucătărie excelentă ca și la
casă particulară. Prețuri con-
venabile. Abonamente cu cele
mai avantajoase condițiuni.

Vinuri de Ardeal și Vechiul Regat

Din „Podgoriile” Prahovei,
BOGHICI ȘI DUCU,

renumite și bine cunoscute;

Fetească, Tămăioasă, Tonic,

Riesling, Negru-Vârtoș;

„Puterea Ursului” etc.

Convingeți-vă de calitate
și prețuri convenabile.

619

2-0

Să caută pentru 1 Ian.

1939 tânăr funcționar creștin
cu cunoștințe în limba germană
și maghiară.

Oferte cu referințe sub „Fier”
la Adm. ziarului. 675 1-1

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 42.548-1938

Serv. economic.

Publicație de licitație

Se aduce la cunoștința gene-
rală, că în ziua de 27 Ianuarie
1939, ora 12, se va ține la Pri-
măria Brașov o licitație publică
pentru vânzarea imob. lelor pro-
prietatea Municipiului situate în
Piața Libertății No. 11 și Str.
Măcelarilor No. 7.

Licitarea se va ține în con-
formitate cu art. 88-110 din
legea contabilității publice, Re-
glementul Oficiului Central de
Licității și Normele publicate în
Monitorul Oficial No. 127-1931.

Valoarea estimativă sub care
nu se va accepta nici o ofertă,
este de Lei 6.039.300.

Garanția provizorie este de
5% din valoarea ofertei.

Condițiunile detaliate se pot
vedea la Serviciul economic al
Primăriei.

Brașov, la 10 Decemvrie 1938

Primar, Gh. Cuteanu

p. Secr. gen., Dr. Popovici

674 1-1

AU SOSIT nouile aparate

EUMIG-RADIO.

Condiții avantajoase, 12 rate

lunare. Prezentarea: HANS

CLOOS, Strada Mihail Weiss 8.

Telefon 863. 605 7-10

Ciorapi de mătase, căptușiți

lei 60, 80, 115, 165, la fabrica

de ciorapi Gross, Voevodu

Mihai. 637 4-

ANUNȚ

ARAGAZ S. A. București
 anunță onorată sa clientelă din
 orașul și județul Brașov
 că singurul reprezentant exclu-
 siv cu depozit este firma
I. G. TIBERIU
 Magazin cu fierărie
 Brașov, Str. Regele Carol Nr. 37
 Telefon 62 3—3

57

Mare asortiment
 în
**CADOURI DE
 CRĂCIUN**
 pentru bucătărie și casă

Tacâmuri, vase de toate fe-
 lurile și cu diferite prețuri.
 Articole de sticlărie și porce-
 lanuri etc. etc.

KAMNER & JEKELIUS S.A.
 Fondată 1853 3—3

659

La toți cititorii ziarului nostru
 urează

sărbători fericite
și la mulți ani

„RECORD“ casă de confecțiuni

BRAȘOV, STRADA REGELE CAROL Nr. 1
 TELEFON 11-72

Pentru sfintele sărbători
 preferați delicioasele
 produse ale fabricii
STOLLWERCK
 Se găsesc pretutindeni

680 1—1

Original

Blănuri de Dame
 Haine de Dame
 Costume și Rochii

BRAȘOV, STRADA REGELE CAROL Nr. 47

686 1—1

O EXCURSIUNE

excepțional de efțină în Ger-
 mania la Târgul de
 Mostre din Lipsca
 care începe la 5 Martie 1939
 Cu tren special plecând din Brașov
 Cereți prospecte și imprimare
 de participare la
**Uniunea gremilor
 comerciale germane
 din Transilvania**

în calitate de reprezentantă onorifică pentru Tran-
 silvania a TARGULUI DE MOSTRE DIN LIPSCA
 676 BRAȘOV, ȘIRUL INULUI Nr. 26 1—2

RESTAURATORUL**BERARIEI LUTHER**

dorește tuturor Onorațiilor săi
 clienți

SARBATORI FERICITE

și-i roagă să-și rezerveze din
 timp mese pentru SERBAREA DE
 ANUL NOU, atât în restaurant
 cât și în sala de dans din nou
 aranjată.

681 1—1

SĂRBĂTORI FERICITE

Urează onoratei sale clientele
 FIRMA

KONYA

Fabrică de mezeluri și măcelărie

CENTRALA Str. Hirscher Nr. 1, Tel. 901
 Str. I. G. Duca Nr. 87, Tel. 902
FILIALE Str. I. G. Duca Nr. 229, lângă
 cazarma de artilerie.

678 1—1

Firma I. G. & A. Hessheimer

Brașov

**Magazin de coloniale,
 delicatose și vopsele**

Urează onoratei sale clientele săr-
 bători vesele și Anul Nou fericit.

665 1—1

**Reverenzi speciale
 reglementare**

atât pentru preoțimea ortodoxă
 cât și pentru cea unită, se pre-
 gătesc numai la croitoria

PETRU STOICA

620 3—3

BRAȘOV, Strada Regele Carol Nr. 25

**DONEZI
 MAI
 MULT**

dacă faci cadouri cu

**ciorapi,
 lingerie,
 tricotate
 dela**

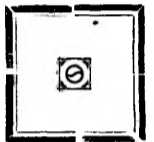
hercules

Str. Regele Carol Nr. 26
 677 1—1

Cel mai frumos
 cadou
 pentru
CRĂCIUN

O FOTOGRAFIE

dela

STUDIO ANGELO

671

1—1

**Cadouri
 de
 sărbători
 la**

**Drogueria
 Diana
 D. RUSSU**
 Str. Hirscher 1

663

2—4

DUMITRU POPA

TERACOTAR
 BRAȘOV, Str. I.G. Duca, 88
 Execută conștiincios
 orice comenzi cu prețuri
 convenabile

602

7—8

Pentru parchetele
 d-voastră

Pasta de parchete

SCHMOLL

Invățăminte pentru minoritarii noștri.

Un prieten sas din Sibiu, de profesie medic, stabilit de 20 de ani la Budapesta, nevoind să recunoască înăptuita suveranitate națională asupra Ardealului și Banatului nostru străbunesc și strămoșesc, îmi trimite o lungă scrisoare, plină de regrete și remușcări față de judecata sa sentimentală și pripită, care l-a determinat să plece dela ai săi în Dec. 1918.

Din informațiile precise asupra soartei germanilor din Ungaria, pe care le am dela acest prieten vechi, rezultă dorința arzătoare a majorității sașilor stabiliți în Ungaria și la Budapesta de a se întoarce în România, la Românii din Ardeal, cu cari au crescut și au copilărit.

Frații noștri sași din Ardeal se bucură de toate libertățile posibile în România, au aceleași drepturi politice și civile ca și Românii — îmi scrie prietenul din Budapesta, iar viața lor socială, culturală și religioasă, este azi cu mult mai mare, mai tare și mai progresată, decât ar fi fost în același timp de 20 de ani rămânând Ardealul sub vechea stăpânire, — adică sub guvernul din Budapesta.

Apoi prietenul meu continuă: „Noi germanii din Ungaria abia acum avem un drept palid să ne mișcăm. Abia acum, după 20 de ani de asuprire politică, culturală și religioasă, ni s'a dat voie să ne intrăm public la Budapesta cu scopul de a înființa „Liga germanilor din Ungaria”. La această întrunire, din 26 Noiembrie a. c., permițându-se folosirea deschisă a limbii noastre materne, mulți dintre cei prezenți au plâns ca copii micuți auzindu-și rostit în fața reprezentantului guvernului, frumosul lor grai german și Dr. Franz Basch, care a deschis și prezidat întrunirea, era vădit emoționat și înlăcrimat citind cu glas tremurător dezideratele germanilor din Ungaria, dintre cari enumăr aci pe cele mai principale, și anume: 1) Recunoașterea oficială a Ligii germanilor din Ungaria, 2) Rezolvarea problemei învățământului în spiritul și sensul legii sale din 1868, 3) Admiterea înființării Grădiniilor de copii germani și conducerea lor de către elemente germane, 4) Revocarea copiilor germani din Grădiniile de copii ale statului, 5) Înființarea unui Institut german de școală normală, pregătind învățătorii germani, 6) Liberă editare de ziare germane, zilnice și săptămânale, 7) Libertate de organizație pentru „Liga germanilor din Ungaria”, 8) Libertate deplină limbii germane în școală și biserică, 9) Înființarea unui seminar german pentru pregătirea preoților germani, 10) Admiterea înființării unui partid politic german”.

„După primirea unanimă a acestor deziderate, întrunirea luând sfârșit, s-a procedat la votarea statutelor Ligii și apoi la alegerea comitetului de conducere, compus din următoarele persoane: Dr. Franz Basch, președinte; Dr. Brandt, Dr. Faulstich, Dr. Mühl și profesorul Schmidt din Seghedin, în calitate de vicepreședinți și Dr. Goldschmidt, ziarist, de secretar general”.

„Noi nu credem că guvernul să accepte aceste deziderate elementare ale noastre, cu toate că evenimentele politice față de frații noștri din statele vecine cari ne înconjură sunt de așa natură încât guvernul nostru din Budapesta ar trebui să-le ia drept exemple, în loc de a revendica teritoriul cari

nu vor mai putea aparține Ungariei niciodată și pe cari locuiesc popoare eliberate din jugul Budapestei, abia de 20 de ani. Noi germanii din Ungaria, părinți de copii ne blestemăm soarta și ceasul văzând și știind de câtă libertate și privilegii chiar se bucură frații noștri germani din România, în vreme ce nouă nu ni se dă voie să ne trimitem copiii noștri la grădiniile noastre de copii, să învățăm în mândra și frumoasa noastră limbă germană și să ne rugăm în biserică în graiul străbunilor și strămoșilor noștri, cari secole și secole de-arândul au făcut atâta bine ungarilor și regilor lor.

„Aceste sunt fapte triste, scumpul meu prieten și iubite doctore, de care zările noastre germane din România nu vor să se ocupe pe larg și minuțios niciodată, luându-ne apărarea alături de voi Românii de câte ori se agită tredentismul și revizionismul maghiar

contra hotarelor naturale și firești de azi ale României, de către un grup de interesați, în frunte cu vestitul gheșefitar, jidanul dr. Legrády Oszkár dela „Pesti Hirlep”, — își incheie scrisoarea sa prietnului meu vechi sas din Ardeal”.

Nu vreau să fac nici un fel de comentariu, cele relatate aci fiind mai mult decât elocvente. În schimb dau cuvântul vechilor ziaristi sași din Ardeal, cu rugămintea să atragă atenția colegilor lor mai tineri de câte ori încearcă să împlădece pe Românii cari vor să ajute pe germanii din Ungaria întru renașterea lor națională, după cum i-au ajutat pe germanii din Banat și Crișana spre a reveni la legea și religia lor sub stăpânire românească. Să-i pună la punct, de câte ori cred că tot ce sboară să mănâncă. Și mai ales, ori de câte ori cred că guvernul din Berlin nu are altceva de făcut decât să-l strige la ureche zilnic că loialitatea de cetățean român nu se manifestă prin fătărnicii, nici prin spontane izbucniri de ură față de poporul român ospitalier și stăpân în propria sa casă și țară.

Dr. Romulus Damian.

Gânduri de Crăciun

În acțiunea de a așeza Statul Român pe bazele solidarității naționale, presa din provincie, dela cea mai modestă gazetă, din cel mai ascuns colț de țară, până la ziarele cotidiene din centrele mari ale țării, s'a înrolat fără nici o rezervă, fără nici o revendicare și fără nici o defecțiune. Presa din provincie, modestă, dar cu adânci rădăcini până în cel mai întunecat săluleț, și deci instrument de mare valoare publicitară, a înțeles chemarea vremii și n'a putut altfel omăgia fapta de cîntor de nouă orânduire în stat a Majestății Sale Regelui, decât prin a însuși în slova ei eșită din tipar și simple, toată cădura unei chemări frățești la opera de reconstituire a Țării.

Se pare că această acțiune spontană și desinteresată a presei din provincie, n'a rămas neobservată. În marele sobor pe care l'a ținut presa din provincie la Sibiu, camaradul nostru mai mare și conducătorul departamentului presei și propagandei d-l Eugen Titeanu, a ținut să aducă presei din provincie și slujitorilor ei, — un însuflețit cuvânt de recunoștință pentru misionarismul ce-l îndeplinesc și o încurajare camderească pentru viitor. Pentru acel viitor pe care presa din provincie îl vede mai fericit, mai plin de înțeles față de nevoile ei. Garant pentru o nouă soartă ne sunt cuvintele rosite la Sibiu de protectorul nostru, d-l Eugen Titeanu, Ministrul Presei. Fiind-că cuvântarea dela Sibiu a ministrului-comarad, pe lângă înalta ei valoare și frumusețe

retorică, este aceea *magna carta* a nădejzilor noastre de mâine, pe care până azi n'amenți nu ne-a cîntorit-o.

Abia acum când valoarea și rosturile presei din provincie încep deci să se deslușească și să se situeze pe adevăratul plan al bunului merit, abia acum când armata noastră a modestilor scriitori de ziare din provincie, atât de numeroasă și atât de solidară începe să fie chemată la o nouă viață, abia acum înțelegem cu toții cât de prețioasă ne-a fost Federația, aceea Alma Mater, în care timp de șapte ani am depozitat toate nădejzile noastre de mai bine și toată căldura sufletească necesară construirii unei camaraderii desăvârșite.

În tradiționalele noastre numere de Crăciun, pe cari le tipărim bogate, sfidând o crâncenă lipsă de mijloace, în aceste pagini închinare demn, tocmai prin puritatea sărăciei noastre, proslăvirii Nașterii Domnului educem imn de neprihănită închinare Aceluia care veghează treaz, la cârma destinului Nașterii.

Asfel serbează presa din provincie ziua păcii pe pământ și a bunei învoiri între oameni. Iar imnul nostru în această zi a Nașterii Mântuitorului de oameni, este urarea de viață lungă și domnire rodnică ce-o aducem „Mântuitorului României”.

Virgil Molin,
secretar general al Federației Naționale a Presei din provincie

CINEMA „ASTRA”

Dela 25 Decembrie

Un șlagăr al sportului în rolul principal cu
LUIS TRENKER
REGELE SKIORILOR
cel mai sportiv, cel mai senzational, cel mai tineresc
film al anului

PARADISUL ALB

Cu: CARLA RUST - CHARLOTT DAUDERT - ERIKA von THELLMANN - PAUL HEIDEMANN - OTTO WERNICKE și cu celebrul comic-acrobat și skilor UMBERTO SACRIPANTI
Regia: LUIS TRENKER. Muzica: Dr. BECCE.

Sărbători fericite urează tuturor spectatorilor
Direcțiunea Cinematografului

Marile adunări ale Frontului Renașterii Naționale

la Cluj, Craiova și Chișinău

La Cluj, la Craiova și la Chișinău au avut loc alături mari adunări, care au fost expresia de entuziasm cu care poporul înțelege să se încadreze în Frontul Renașterii Naționale jurul Regelui și drapelului Patriei.

În moțiunile primite cu unanimitate se exprimă credința nestrămutată că Frontul Renașterii Naționale, acest instrument de manifestare politică, va asigura primatul muncii naționale stăpânirea elementului românesc; încurajând toate inițiativile menite să întărească temelii statului și a națiunii române.

Se exprimă apoi în moțiuni devotamentul și supunerea față de M. Sa Regele Carol al II-lea, Cîtor de țară nouă, asigurându-l că toată suflarea românească în cadrul Frontului Renașterii Naționale, îl înconjoară cu toată dragostea, dând și jîn neșărmut Coroanei pentru realizarea marilor idealuri Neamului și ale M. Sale Regelui.

La Cluj cuvântările d-lui Consilier Regal Al. Valda-Voevodă care a prezidat marea adunare și a celorlalți fruntași ardeleni au arătat menirea sfântă a Frontului Renașterii Naționale, față de un imens public, care ne mai putând fi cuprins de marea sală a Teatrului Național, a umplut piața „Ștefan cel Mare” ascultând la megalofanele cuvântările.

La fel au trăit momente de sărbătoare națională Craiova și Chișinău, unde mulțimea și entuziasmul publicului au dovedit însuflețirea cu care țara se însirue pe noua cale de adevărată propășire.

INFORMAȚIUNI

Reducere de sărbători la P.T.T. Începând dela 23 Dec. 1938, ora 0 (zero) și până la 8 Ianuarie 1939, orele 24, Dir. Generală P.T.T. a aprobat o reducere generală de 50% din taxele tarifare normale pe cuvânt pentru telegramele de felicitări sau urări.

Daruri pentru ucenici. În prezența d-lui inspector al muncii, a președintelui Camerei de muncă și membrilor Comisiei interimare și funcționarilor acesteia, s'a făcut Joi seara în sala de ședințe a Camerei de muncă din loc împărțirea de îmbrăcăminte și încălțăminte pentru 54 ucenici.

A vorbit președintele, dând folositoare sfaturi celor prezenți și la urmă toți cei prezenți s-au fotografiat în grup.

Daruri de Crăciun. Sâmbătă după masă, la ora 4, va avea loc la biserică română din Brașovul-vechi, împărțirea darurilor de Crăciun pentru copiii săraci și văduve. Aceste daruri, constând din încălțăminte, haine, alimente etc. au fost adunate de Reuniunea Femellor și Comitetul de asistență socială al Bisericii rom. din Brașovul vechi. Se vor împărți și astfel de ajutoare vre-o 50 de copii săraci și tot atâtea văduve.

Serbarea pomului de Crăciun în închisoare din Brașov se va ține și în anul acesta la 27 Dec. ora 11 a. m.

Invităm pe toți bunii creștini la această creștinească serbare și rugăm pe cei care ar dori să ne ajute cu alimente: pâine, slănină, cozonac etc. sau albulții ori încălțăminte uzate, să binevoiască a le aduce la închisoare până la ora 11, în aceeași zi.

Mulțumind tuturor pentru bunăvoință, în numele deținuților le doresc sărbători fericite.

Brașov, 19 Decembrie 1938.
Preot Dr. P. Debu, confesorul închisorii.

Școală practică de comerț și industriași. Din inițiativa Camerei de comerț și de industrie Galați s'a înființat în acel oraș o școală practică de comerț și industriași, la care durata cursurilor este de doi ani. Scopul școlii este ca elevii să fie în măsură de a folosi în scris și vorbire limbile învățate, iar de altă parte de

a poseda complet întreaga gamă practică în ramura activitate, pe care sunt obligați să și-o aleagă la sfârșitul anului. Camera din Galați căuta să acorde fiecărui o indemnizație lunară de treținere.

Pentru orice alte informații cei interesați se pot adresa direct Camerei de comerț și industrie din Galați.

Dela Subinspectoratul de Gătitire Premilitară — Municipiul Brașov. În cursul lui Ianuarie 1939, ședințele de instrucție premilitară, se vor desfășura astfel:

Cu subcentrele p. p., care fac instrucție Joi, în zilele 12, 19, 24 și 26 Ianuarie 1939 cu subcentrele p. p., care fac instrucție Sâmbăta, în zilele 14, 21, 24 și 28 Ianuarie 1939 cu subcentrele p. p., care fac instrucție Duminică, în zilele 8, 15, 22, 24 și 29 Ianuarie 1939.

Toți premilitarii sunt date ca în zilele indicate mai sus să se prezinte la subcentrele p. respective.

Curs de ski

Dela 25 Decembrie 1938 25 Ianuarie 1939 inclusiv, „Comitetul Local de Turism” organizează cursuri de ski pentru tineri, doamne și domni de orice vârstă.

Cursurile sunt conduse de instructori brețajați de Federația de Turism.

Inscrierile și informațiile necesare se primesc la „Comitetul Local de Turism” la Primăria Municipiului Brașov.

Bibliografie

A apărut „Almanahul Muncii” redactat și editat de d-l G. Coca, consilier al Ununei Camerei de Muncă, la care colaborază o seamă de oameni de literă și fruntași ai vieții noastre sociale precum și conducătorii instituțiilor muncitorești.

Almanahul cuprinde în total 200 de pagini, toate evenimentele sociale cu caracter muncitoresc al anului expirat precum și numeroase clișee, planșe statistice și oferă lectorilor interesant material documentar din viața muncitorilor din toate categoriile.

„Gazeta Transilvaniei” nu lipsească din nici o casă românească.